

Motion till riksdagen 2013/14:C424

av **Hillevi Larsson (S)**

Barns rätt till anknytningspersoner

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barns rätt till sina anknytningspersoner.

Motivering

Idag räknas endast barns biologiska föräldrar och adoptivföräldrar som anknytningspersoner i lagens mening. Men om ett barn vuxit upp hos släktingar eller i fosterfamilj sina första år är det dessa människor som barnet ser som sin familj. Psykologiskt sker anknytningen mycket tidigt och sitter i under många år även om barnet skiljs från sina anknytningspersoner. De tre första åren är de mest avgörande för anknytningen.

Mot bakgrund av detta är det väldigt viktigt att barn får fortsätta leva med eller åtminstone ha umgänge med sina anknytningspersoner. Men så som lagstiftningen ser ut är det bara biologiska föräldrar och adoptivföräldrar som räknas som en part och har talan när det gäller vårdnad och umgänge med barn.

Som ett exempel kan nämnas ärendet i Mark, där två barn placerades i fosterfamilj när de var under ett år gamla, på grund av allvarlig vanvård. Så småningom fick den biologiska mamman möjlighet till regelbundet umgänge med barnen.

Barnen bodde hos fosterfamiljen i fyra år. Barnen var 5 och 4 år gamla när de tvingades flytta. Det gick bara en månad innan kommunen bestämt att barnen skulle "hem" och fyra månader tills beslutet verkställdes.

Barnen ville bo kvar hos sin fosterfamilj, men hade ingen talan. Fosterfamiljen ville ha kvar barnen, som de älskade lika mycket som sitt eget biologiska barn. Men fosterfamiljen hade heller ingen talan, de sågs inte ens som en part i målet.

Fel! Okänt namn på

Den expertis som anlåtts under processen konstaterar att barnen har sin anknytning till den ursprungliga fosterfamiljen. Domstolen konstaterar därmed för första gången i svensk historia att det finns anknytningspersoner som inte är biologiska eller adoptivföräldrar. Trots det får de inte bo kvar hos dem och har bara rätt till ett ytterst begränsat umgänge. Fosterfamiljen har ingen möjlighet att överklaga beslutet. Detta kan inte vara förenligt med barnperspektivet!

I ett annat fall placerades flickan Lisa vid ett års ålder hos sin mormor och morfar, efter att hennes pappa dödat hennes mamma inför Lisas ögon med 40 knivhugg. Mamman hade gjort slut med pappan och bodde alltsedan flickans födelse huvudsakligen hos hennes mormor och morfar tillsammans med Lisa. Efter mordet kördes flickan omedelbart till sin mormor och morfar, som fick behålla henne i tre år.

Denna tid passerade utan anmärkning mot mormodern och morfadern, men så inkom en orosanmälan och den efterföljande utredningen visade att huset var kallt och ostädad, en toalett saknade tvättfat och att familjen hade skulder de betalar av. Ingenting annat framkom att anmärka på. Trots det fattades beslut i socialnämnden om att flickan skulle omhändertas och placeras i en annan fosterfamilj. En omplacering är en åtgärd under pågående vård. Barnet har inte rätt till ett ombud eftersom beslutet inte behöver tas i rätt. Ingen utifrån får därför barnets talan.

De två psykologer som följt flickan under hennes uppväxt är mycket kritiska till omhändertagandet. En av dem beskriver den hastiga flytten och upp-brottet från mormodern och morfadern som "... ett gränslöst övergrepp som får betecknas som grund för trauma".

Ingen hänsyn har dock tagits till psykologernas kritik. Idag får flickans anknytningspersoner, mormor och morfar, bara träffa henne två timmar var fjortonde vecka och under övervakning. Flickans biologiska pappa, som mördade mamman och avtjänar livstids fängelsestraff, är fortfarande vårdnadshavare för flickan. Socialnämnden har inte lyft vårdnadsfrågan i domstol och ingen särskild vårdnadshavare har utsetts.

Dessa, med flera fall, visar att lagen måste ändras. Barnperspektivet borde utgå ifrån de personer barnet ser som sin familj, inte bara biologiska föräldrar/adoptivföräldrar.

Barnens anknytningspersoner måste ses som parter i målet med rätt att väcka talan och överklaga beslut om vårdnad och umgänge. Kretsen som ses som parter bör alltså utvidgas, så att inte endast barnets biologiska föräldrar och adoptivföräldrar omfattas.

De personer som barnen vuxit upp med under sina första år ska ses som barnets anknytningspersoner, oavsett om det är en fosterfamilj, släktingar till familjen eller andra.

Det är i sammanhanget ytterst viktigt att lyssna till barnen. Även små barn måste få komma till tals och det måste bli obligatoriskt att lyssna på och så långt som möjligt följa barnens egna önskemål!

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 2 oktober 2013

Hillevi Larsson (S)